

Notat

MILJØMINISTERIET

By- og Landskabsstyrelsen

Natur
J.nr. BLS-465-00084
Ref. HEW
Den 23. oktober 2009

Høringsnotat

Vedrørende
Forslag til lov om havstrategi

Lovforslaget blev sendt til høring hos en bred kreds af myndigheder og interesseorganisationer, jf. bemærkningerne til lovforslaget. Lovudkastet blev sendt i høring den 4. august 2009. Høringsfristen udløb den 29. september 2009.

By- og Landskabsstyrelsen har modtaget 27 høringssvar.

10 høringssvar er fra myndigheder, hvor af de 5 (Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling, Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse, Indenrigs- og Socialministeriet, Forsvarsministeriet og Kulturarvsstyrelsen) meddeler, at man ikke har bemærkninger til lovforslaget.

17 høringssvar er fra organisationer, hvor af 2 (Energi- og Olieforum, og Dansk Erhverv) meddeler, at man ikke har bemærkninger til lovforslaget.

Lovforslaget har været sendt til de grønlandske og færøske myndigheder, som dog ikke skulde forholde sig til materialet, eftersom der er tale om implementering af et EU-direktiv.

Foruden de ændringer, der fremgår af dette notat, vil der blive foretaget tekniske korrektioner i lovforslaget efter drøftelse med Justitsministeriet.

Lovforslaget har endvidere været drøftet på et møde i By- og Landskabsstyrelsen, hvor de hørte myndigheder og organisationer havde mulighed for at deltage.

I det følgende gennemgås de væsentligste dele af høringssvarene. Miljøministeriets kommentarer hertil er anført i kursiv.

./. Det bemærkes, at høringssvarene er gengivet i hovedtræk. Citater fra høringssvarene er gengivet i citationstegn. Ønskes detaljerede oplysninger om svarenes præcise indhold, henvises til de vedlagte høringssvar.

Høringsnotatet gennemgår i første afsnit de generelle bemærkninger til lovforslaget og i andet afsnit bemærkningerne til de enkelte bestemmelser.

1. Generelle bemærkninger

Danmarks Naturfredningsforening (DN) finder, at det "står hen i det uvisse", hvordan uenigheder mellem sektorerne til sin tid skal afklares i forbindelse med gennemførelsen af indsatsplanerne, ligesom DN finder, at der "heller ikke er præsenteret løsningsmodeller for uenigheder mellem stater

om mål og indsatser". DN peger endvidere på behovet for en "seriøs koordinering" mellem havstrategidirektivet, vandrammedirektivet og Natura 2000 direktiverne, særligt uden for 1 sømil fra basislinjen. Endelig peger DN på, at EU's fælles fiskeripolitik har "spillet fallit i forhold til at opfylde naturbeskyttelseshensyn på havet" og, at det er uklart, hvorledes der kan sikres overensstemmelse fremover.

Miljøministeriet har noteret sig synspunkterne. Lovforslaget lægger rammerne for havstrategierne, som frem til 2016 skal udfyldes med såvel tekniske forudsætninger som politiske beslutninger. Det har ikke været muligt i denne fase af arbejdet at tage højde for alle de rejste spørgsmål. De vil indgå i de kommende års arbejde på nationalt plan, i havkonventionerne og i EU.

De fremsatte bemærkninger har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Dansk Ornitologisk Forening (DOF) støtter hovedelementerne i lovforslaget, herunder den foreslåede tilrettelæggelse af arbejdet med havstrategierne og at interesseorganisationer og offentlighed vil blive inddraget. DOF peger, ligesom en række andre høringsparter, på behovet for koordinering i forhold til vandrammedirektivet og Natura 2000-direktiverne. DOF peger videre på, at som "planlægningen på havet sker i dag, er der meget dårlig koordinering mellem udlæggelsen af interesseområder for forskellige aktiviteter". DOF foreslår derfor indførelse af en "administrativ zonerings af de danske farvande, der gør det muligt at udlægge særlige områder med effektive reguleringer af fiskeri, udnyttelse og forstyrrelse". DOF ønsker endeligt, at der sideløbende med udviklingen af havstrategierne sker den nødvendige justering af sektorlovgivningen med henblik på gennemførelse af de nødvendige tiltag.

Miljøministeriet har noteret sig synspunkterne, som vil indgå i det videre arbejde med implementeringen.

De fremsatte bemærkninger har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Greenpeace finder det "særdeles skuffende", at man fra dansk side vælger det lavest mulig ambitionsniveau i forhold til målet for miljøtilstanden (GES) i de danske havområder, og opfordrer til at regeringen udviser et "langt højere ambitionsniveau", end der lægges op til i lovforslaget. Greenpeace peger på brugen af beskyttede områder som værktøj til beskyttelse af havets samlede økosystem og anbefaler, at 40 % af havområderne "underlægges fuld beskyttelse". Greenpeace finder ikke, at lovforslaget lever op til direktivets mindstekrav på dette område. Greenpeace finder videre, at direktivets definitioner bør fremgå direkte af lovteksten.

Miljøministeriet har noteret sig synspunkterne. Det bemærkes, at der med lovforslaget ikke er taget stilling til ambitionsniveauet for natur- og miljøbeskyttelsen. Det fremgår endvidere af lovforslaget og bemærkningerne, at geografiske beskyttelsesforanstaltninger, herunder beskyttede områder, vil indgå i havstrategierne. Omfanget og karakteren af sådanne geografiske beskyttelsesforanstaltninger vil blive analyseret og besluttet i forbindelse med udarbejdelsen af havstrategierne, jf. også bemærkningerne til § 9, stk. 2 (nu § 10, stk. 2).

Disse fremsatte bemærkninger har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Miljøministeriet har imødekommet synspunktet om de manglende definitioner ved at indsætte direktivets definitioner af miljøtilstand, god miljøtilstand, miljømål og forurening i lovteksten.

Danmarks Sportsfiskerforbund kan fuldt og helt tilslutte sig lovforslagets og direktivets målsætning om opnåelse af god miljøtilstand for havområderne. Forbundet udtrykker den opfattelse, at der ikke vil blive opstillet bindende mål i havstrategierne, og finder det derfor vanskeligt at bedømme samspillet med vandrammedirektivet, hvor der opstilles bindende målsætninger i kystzonen. Forbundet peger endvidere på vanskelighederne ved, at der i havstrategidirektivet fastlægges kvalitetsmål for fiskebestandene, mens tilsvarende kvalitetsmål ikke findes i vandrammedirektivet. Forbundet giver udtryk for, at det entydigt bør være de skærpede miljøkvalitetsmål, der skal være gældende i områder, som dækkes af flere direktiver. Forbundet efterlyser en mere præcis beskrivelse af mulighederne for national enegang trods flertalsbeslutninger i internationale fora og ønsker at nationale mål til sin tid ledsages af en redegørelse for, hvordan disse forholder sig til samarbejdslandenes miljømål for de samme havområder. Danmarks Sportsfiskerforbund udtrykkeslutteligt ”dyb skepsis” overfor, at midlerne til gennemførelse af havstrategierne overlades til sektorlovgivningen.

Miljøministeriet bemærker hertil, at havstrategiernes målsætninger vil være bindende for statslige myndigheder på samme måde som målsætningerne i vandrammedirektivet og Natura 2000 direktiverne. Det fremgår desuden af lovforslaget, at havstrategierne ikke regulerer de forhold, som reguleres af anden lovgivning, herunder miljømålsloven (vandrammedirektivet og Natura 2000 direktiverne). Eftersom vandrammedirektivet ikke indeholder målsætninger vedr. fiskebestandene, vil det være havstrategiernes målsætninger, der til sin tid vil være gældende på dette område.

Ministeriet skal bemærke, at regeringen i forbindelse med såvel vandplanlægningen som Natura2000-planlægningen har fundet det mest hensigtsmæssigt, at redskaberne til gennemførelsen findes i sektorlovene, og at det er dette princip, der også finder anvendelse i havstrategiloven. Der opnås dermed en integration af hensyn til natur og miljø i de enkelte sektors arbejde og mulighederne for omkostningseffektive løsninger øges betydeligt.

Miljøministeriet har imødekommet synspunkterne ved at præcisere i lovforslaget, at havstrategierne udformes på en måde, så de gensidigt støtter opfyldelsen af fastlagte, bindende målsætninger.

Danmarks Fiskeriforening ”byder velkommen, at der med havstrategidirektivet sættes mere fokus på alle de aktiviteter, der i dag foregår i vores havområder”, og understreger, at ”en god miljøtilstand for vore havområder er udgangspunktet for et sundt og bæredygtigt erhvervsfiskeri”. Fiskeriforeningen opfordrer til, at det af loven eksplicit kommer til at fremgå, at ændringer for fiskeriets vedkommende skal ske i henhold til reglerne for den fælles fiskeripolitik. Fiskeriforeningen ønsker videre, at havstrategierne skal bygge på en præcis beskrivelse af forholdene, indeholde realistiske og opnåelige mål samt medvirke til at udvikle fiskeriet i fremtiden. Foreningen finder, at Natura 2000 opfylder behovet for beskyttede områder på havet. Endelig ønsker fiskeriforeningen, at de aktive erhverv inddrages mest muligt i udarbejdelse af basisanalyserne, idet erhvervene ligger inde med stor viden om de havområder de bruger, som kan indgå i beskrivelsen af områdernes tilstand.

Miljøministeriet har noteret sig synspunkterne.

De fremsatte bemærkninger har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Danish Operators – Offshore Oil and Gas Operators in Denmark bemærker, at de ikke er bekendt med studier som demonstrerer, at olie- og gasudvinding truer strukturen og funktionerne af havets økosystemer, således som det fremgår af de generelle bemærkninger til lovforslaget. Danish Operators forventer i forlængelse heraf, at vurderinger og tilhørende miljømål relateret til olie- og gasudvinding bliver baseret på dokumenterbare oplysninger. Danish Operators foreslår videre,

at kvantitative vurderinger af evt. omkostninger til gennemførelsen af loven udelades indtil vurderingsgrundlaget er mere klart.

Miljøministeriet har præciseret bemærkningerne til lovforslaget, således at det fremgår, at der sigtes til summen af påvirkningerne fra alle aktiviteter på havet. Det er således sandsynliggjort, bl.a. i EU-Kommissionens forarbejder til havstrategidirektivet og i miljøstatusrapporterne fra OSPAR og HELCOM, at de samlede påvirkninger i visse havområder har ført til bl.a. et skift i naturtyperne, ofte til mere artsfattige naturtyper.

Miljøministeriet har imødekommet synspunktet om, at kvantitative vurderinger af omkostningerne til gennemførelsen af havstrategierne bør afvente et mere sikkert grundlag, og de nævnte beløbsstørrelser er derfor udgået af bemærkningerne til lovforslaget.

DANVA – Dansk Vand- og Spildevandsforening anbefaler, at der skabes en solid koordinering til eksisterende reguleringsmekanismer, herunder særligt vandrammedirektivet, og at der lige som i vandrammedirektivet lægges vægt på, at foranstaltninger fastlægges under hensyn til bl.a. omkostningseffektivitet og princippet om, at forureneren betaler. DANVA fremhæver endvidere, at værdien for havmiljøet af de allerede foretagne investeringer anerkendes og at eventuelle ekstra investeringer i vandsektoren som følge af lov om havstrategi identificeres på et så tidligt tidspunkt som muligt, så indsatsen koordineres og eventuelle synergier udnyttes.

Miljøministeriet har noteret sig synspunkterne. Som det fremgår af lovens bemærkninger, ligger det til grund for lovforslaget, at der skal skabes en solid koordination med eksisterende lovgivning, herunder opfyldelsen af vandrammedirektivets målsætninger.

De fremsatte bemærkninger har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Landbrug & Fødevarer opfordrer til en løbende deling af relevant viden, fx gennem informationsmøder eller udveksling af informationer via nettet.

Miljøministeriet vil tage initiativ til at den viden, som relevante aktører besidder, inddrages i udarbejdelsen af de enkelte dele af havstrategierne.

De fremsatte bemærkninger har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Dansk Akvakultur finder det vigtigt, at der sker en klar "zoneopdeling" af havområderne således, at der udlægges områder til naturbeskyttelse, samt områder, hvor bæredygtig benyttelse er mulig bl.a. til akvakultur, transport og fiskeri. Eftersom havstrategidirektivet ikke indeholder krav om interkalibrering, finder Dansk Akvakultur det vigtigt, at lovforslaget indeholder krav om, at grænser mellem de forskellige miljøtilstande samt måle- og vurderingsmetoder bliver sammenlignelige og ensartede på tværs af EU's medlemslande.

Miljøministeriet har noteret sig synspunkterne. Det skal bemærkes, at lovforslaget indeholder en bestemmelse om samordning med de lande, som Danmark deler farvande med.

De fremsatte bemærkninger har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Dansk Byggeri – Foreningen af Danske Ral- og Sandsugere understreger, at havstrategierne kan få afgørende betydning for mulighederne for at indvinde sømaterialer fra havbunden, og anmoder om, at branchen på et meget tidligt tidspunkt bliver hørt og inddraget.

Miljøministeriet har noteret sig synspunktet og vil tage initiativ til, at relevante aktører inddrages i arbejdet med havstrategierne.

De fremsatte bemærkninger har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Dansk Industri – Foreningen af Danske Grus- og Stenindustrier finder det vigtigt, at der sker en samordning af alle informationer, der allerede foreligger i mange forskellige fora. Foreningen er fortsat meget interesseret i at blive inddraget i det videre arbejde med implementeringen.

Miljøministeriet har noteret sig synspunktet og vil tage initiativ til, at relevante aktører inddrages i arbejdet med havstrategierne.

De fremsatte bemærkninger har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Kommunernes Landsforening (KL) finder, at det sandsynlige økonomiske scenarium, i modsætning til det, som fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, er, at lovforslaget vil få økonomiske konsekvenser for kommunerne i det omfang, at indsatser på landjorden måtte vise sig nødvendige. KL finder desuden, at lovforslaget skaber usikkerhed om de fremtidige rammer for aktivitet på havet og for de kommunale havne. Der peges således på, at det kan få alvorlige økonomiske konsekvenser for nogle havne, hvis nogle sektorlove, som en konsekvens af strategierne, kommer til at gribe ind i lovlige aktiviteter. KL finder derfor, at der i forbindelse med basisanalyserne bør udarbejdes samfundsøkonomiske analyser, hvor der også tages højde for omkostningerne for den enkelte havn. KL er generelt uforstående over for at det i bemærkningerne til lovforslaget vurderes, at lovforslaget ikke har økonomiske konsekvenser for kommunerne, og ønsker dette synspunkt begrundet nærmere.

Miljøministeriet har ved vurderingen af konsekvenserne for kommunerne lagt til grund, at der er eller er ved at blive gennemført en række reguleringer i de kystnære farvande og på land i form af vand- og Natura2000-planer. Havstrategierne sætter derimod fokus på det åbne hav.

Det er således Miljøministeriets vurdering, at de sektorlove, som KL henviser til og som i vidt omfang administreres af kommunerne, ikke vil komme i spil i forhold til havstrategierne for så vidt angår forhold på land. Sektorlovene regulerer imidlertid i større eller mindre omfang også forhold på havet, og indgår derfor i den samling af sektorlove, som kan komme i anvendelse, når havstrategierne til sin tid skal gennemføres. Udgangspunktet har således været og er fortsat, at kommunerne ikke har myndighedsopgaver på havet, der forventes at komme i spil ved udarbejdelsen af havstrategierne, og, at kommunerne derfor heller ikke via deres myndighedsrolle er direkte involveret i udarbejdelsen af havstrategierne.

Kommunerne kan derimod blive berørt via de kommunale havne eller andre kommunale aktiviteter på havet. Det fremgår af lovforslaget, at der ikke i denne fase af arbejdet er mulighed for at tage konkret stilling til, hvad havstrategierne kommer til at indeholde i form af mål og indsatser mv. Mål og indsatser beslutes således løbende efterhånden som de tekniske forudsætninger bringes på plads, og der dermed foreligger det nødvendige beslutningsgrundlag. Ministeriet vil tage initiativ til at kommunerne, ligesom andre relevante aktører, bliver inddraget i det videre arbejde med havstrategierne, herunder arbejdet med basisanalyserne samt forudsætningerne for fastlæggelsen af mål og indsatser. I dette arbejde vil der, således som det fremgår af lovforslaget, indgå relevante analyser af de samfundsøkonomiske forhold, herunder analyser af havnedriften. Miljøministeriet har noteret KL's synspunkter vedr. de kommunale havne og de vil indgå i det videre arbejde.

Miljøministeriet har yderligere i lovforslaget § 9 (nu § 10) præciseret, at indsatsprogrammerne skal bygge på samfundsøkonomiske analyser (jf. direktivets art. 13.3), og at ministeren ikke er forpligtet til at gennemføre foranstaltninger, hvis risikoen for miljøet er lille eller omkostningerne ved de pågældende foranstaltninger er uforholdsmæssigt store, forudsat, at der ikke sker nogen yderligere forringelse (jf. direktivets art. 14.4).

Kystdirektoratet (KD) finder, at hjemlerne til gennemførelse af havstrategierne skal tilvejebringes direkte i rammelovgivningen og ikke i sektorlovgivningen.

Miljøministeriet henviser til, at lovforslaget følger den praksis, som også er fulgt i forbindelse med implementeringen af habitatdirektivet, nemlig at hjemlerne til den konkrete regulering skal findes i sektorlovgivningen. Denne holdning er bl.a. udtrykt i regeringens besvarelse af åbningsskrivelser fra EU-Kommissionen i 2003 og 2006 på habitatdirektivets område. Det er derfor også den præmis, som har ligget til grund for, at miljøministeren på Danmarks vegne har tiltrådt direktivet i 2007.

Miljøministeriet har imødekommet en del af synspunktet ved en justering af § 17 (nu § 18), hvorved det præciseres, at den bindende virkning er knyttet til de fastsatte miljømål og indsatsprogrammer, dels ved at det i bemærkningerne til lovforslaget uddybes, at myndighederne skal lægge havstrategierne til grund for udøvelsen af deres beføjelser efter lovgivningen, fx ved at sikre, at der ikke gives tilladelser, som er uforenelige med opnåelse af fastsatte miljømål eller som i øvrigt strider mod retningslinjerne i indsatsprogrammerne. Miljøministeriet har yderligere i bemærkningerne til loven præciseret, at det senere vil blive vurderet, om der er behov for i de enkelte sektorlove, at indføre retlig forpligtelse for myndighederne til at gennemføre elementer af havstrategierne (handlepligt).

KD efterlyser videre en mere detaljeret beskrivelse i bemærkningerne af, hvordan komitéerne sammensættes og hvorledes det sikres, at alle relevante hensyn tages i komitéarbejdet.

Miljøministeriet henviser til, at den komité, der omtales i lovens bemærkninger, er det forskriftsudvalg, der fremgår af direktivets art. 25. Et sådant komitéarbejde er almindelig praksis i EU-samarbejdet, og komitéerne bemandes normalt af det ministerium, der på regeringens vegne har ansvaret for arbejdet med direktivet. Den pågældende komité bemandes således af én eller flere medarbejdere fra By- og Landskabsstyrelsen.

De fremsatte bemærkninger har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

KD efterlyser mere konkrete samfundsøkonomiske betragtninger, end tilfældet er, men erkender samtidig, at dette er vanskeligt på nuværende tidspunkt.

Miljøministeriet henviser til lovbemærkningerne, hvoraf det fremgår, at det ikke er muligt på nuværende tidspunkt i arbejdet, at udbygge bedømmelserne af de samfundsøkonomiske konsekvenser af lovforslaget.

Miljøministeriet har imødekommet synspunktet ved at udbygge lovforslagets § 9 (nu § 10), således at det præciseres, at de sociale og økonomiske konsekvenser skal indgå i bedømmelsen af indsatsprogrammerne (jf. direktivets art. 13.3) og således, at det præciseres, at miljøministeren ikke har pligt til at gennemføre foranstaltninger, hvis basisanalyserne viser, at risikoen for havmiljøet er lille eller hvis omkostningerne ikke vil stå i et rimeligt forhold til risikoen for havmiljøet og forudsat, at der ikke sker nogen yderligere forringelse (jf. direktivets art. 14.4).

KD peger på, at kun den administrerende myndigheds (Miljøministeriets) omkostninger til implementeringen er indregnet i omkostningerne.

Miljøministeriet henviser til at det ikke vil være forbundet med væsentlige omkostninger for fx Kystdirektoratet at deltage i det kommende arbejde med tilvejebringelse af havstrategierne, og at sådanne omkostninger efter Miljøministeriets opfattelse ligger inden for rammerne af de statslige myndigheders normale driftsopgaver.

De fremsatte bemærkninger har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

KD peger endvidere på, at direktoratet udfører en række praktiske opgaver på søterritoriet, herunder kystfodring og oprensning af sejløb, og at udgifterne i forbindelse med disse opgaver bør nævnes i bemærkningerne. **KD** ønsker således, at det skal fremgå af lovbemærkningerne, at der kan forventes væsentlige omkostninger ved gennemførelsen af de kommende havstrategier.

Miljøministeriet henviser til lovbemærkningerne, hvor det fremgår, at der ikke i denne fase af arbejdet er mulighed for, at give et kvalificeret bud på om havstrategierne vil medføre omkostninger på disse konkrete områder og derfor heller ikke størrelsen af sådanne eventuelle omkostninger. Der vil imidlertid blive tilrettelagt en samarbejdsproces mellem relevante statslige myndigheder, som tidligst muligt i processen kan klarlægge disse forhold og sikre, at de indgår i arbejdet med havstrategierne.

Miljøministeriet har imødekommet synspunkterne ved at udbygge bemærkningerne til lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige (Kapitel 4), således at det fremgår, at: "det ikke på nuværende tidspunkt kan udelukkes, at indsatsprogrammerne vil kunne få væsentlige økonomiske konsekvenser, men indsatsprogrammerne vil blive gennemført med mest muligt omkostningseffektive virkemidler."

KD giver udtryk for, at man ikke deler Miljøministeriets vurdering af, at lovforslaget som en proceslov ikke i sig selv vil give anledning til udgifter for erhvervslivet, og henviser til mulige konsekvenser af den senere udmøntning af indsatsplanerne, fx i forhold til havnene.

Miljøministeriet kan ikke på forhånd afvise, at havstrategiernes mål og indsatser kan få konsekvenser for bl.a. havnene. På den anden side henviser ministeriet til, at der i henhold til lovforslagets arbejdsplan vil blive tilrettelagt et forløb, som dels inddrager disse interesser og økonomiske konsekvenser i analyserne, dels sikrer, at disse interesser indgår i den samlede politiske afvejning, når havstrategierne fastlægges.

Miljøministeriet har imødekommet synspunktet ved at udbygge lovforslagets § 3 (nu § 4), således at det præciseres, at miljøministeren udarbejder havstrategierne "efter drøftelse med involverede statslige myndigheder".

Ministeriet for Landbrug, Fødevarer og Fiskeri konstaterer, at de foranstaltninger, der skal træffes som følge af havstrategidirektivet vil være afhængige af de miljømål, der fastsættes, og forudsætter derfor, at regeringens økonomiudvalg inddrages, når implementeringen indebærer udgiftskrævende tiltag.

Miljøministeriet har noteret sig Fødevareministeriets synspunkter.

De fremsatte bemærkninger har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Klima- og Energiministeriet – Danmarks Meteorologiske Institut (DMI) peger på, at der kun i meget ringe omfang henvises til klimaforandringer i lovforslaget, og foreslår, at klimaforandringer tillægges større vægt ved udarbejdelsen af de enkelte dele af havstrategierne. DMI peger endvidere på, at det vil være naturligt, at drage nytte af den udvikling og det internationale samarbejde, der sker under EU's Global Monitoring for Environment and Security (GMES) program, hvor DMI er ledende institution for aktiviteterne i Østersøen og partner i samarbejde i Nordsøen.

Miljøministeriet er opmærksom på klimaforandringernes betydning for det kommende arbejde med opnåelse af god miljøtilstand i havområderne. Lovforslaget er imidlertid en procesmæssig ramme for udarbejdelsen af havstrategierne, og ministeriet har derfor i denne fase ikke fundet det hensigtsmæssigt, at gå nærmere ind i en vurdering af de indholdsmæssige aspekter af havstrategiernes enkelte dele, herunder forholdet til klimaforandringerne. Ministeriet er ligeledes opmærksom på de muligheder, der ligger i GMES, og kan oplyse, at der som led i den i EU aftalte fælles implementeringsstrategi for havstrategidirektivet er nedsat en særlig arbejdsgruppe vedr. data og information.

De fremsatte bemærkninger har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

2. Konkrete bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1, lovens formål

Danmarks Naturfredningsforening (DN) og Greenpeace finder, at den foreslåede formålsbestemmelse ikke i tilstrækkelig grad afspejler formålsbestemmelserne i direktivets art. 1, og efterlyser derfor en udbygget formålsbestemmelse.

Miljøministeriet har imødekommet synspunktet ved en redigering og omformulering af lovforslagets § 1.

DN foreslår endvidere, bl.a. med henvisning til direktivets præambel 27, at forsigtighedsprincippet, princippet om forebyggende indsats, afhjælpning ved kilden og forureneren betaler princippet samt den såkaldte generationsmålsætning (om kemiske stoffer) bør fremgå af loven.

Miljøministeriet finder det ikke hensigtsmæssigt at indarbejde de nævnte principper, idet disse ikke indgår i direktivet, men alene i præambelen. Generationsmålsætningen vil blive håndteret i forbindelse med fastlæggelsen af mål og indsatsplaner. En indarbejdelse af denne målsætning vil således bryde med lovens karakter af proceslov.

De fremsatte bemærkninger har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

DN finder, at der ikke, som det gøres i lovforslaget, kan sættes lighedstegn mellem havets "ressourcer" og havets "goder og ydelser".

Miljøministeriet finder ikke baggrund for at ændre i loven på dette punkt. Ministeriet har i bemærkningerne uddybet, at betegnelsen "ressourcer" omfatter såvel de biologiske ressourcer, ressourcerne i havbunden og økosystemets generelle funktioner.

Synspunktet er således imødekommet ved redigering af bemærkningerne til lovforslagets § 1.

Kystdirektoratet henstiller, at formålsbeskrivelsens nr. 1 udvides med, at den bæredygtige udnyttelse skal ske under hensyntagen til samfundsøkonomiske forhold.

Miljøministeriet mener ikke, at forslaget hører hjemme i en formålsbestemmelse, og peger på, at der ikke indgår i direktivets art. 1.

Synspunktet er imødekømt ved at disse hensyn er indarbejdet i § 9 (nu § 10), jf. direktivets art. 13.3 respektive 14.4, og der henvises derfor til bemærkningerne til § 9 (nu § 10).

Til § 2. lovens anvendelsesområde

Danmarks Sportsfiskerforbund mener, at det af lovforslaget fremgår, at Kattegat ikke er omfattet.

Miljøministeriet henviser til, at direktivet eksplicit regner Kattegat som en del af Nordsøen. Synspunktet imødekommes ved at klargøre lovforslagets § 2.

Kystdirektoratet mener, at beskrivelsen af lovens anvendelsesområde er ukorrekt, og foreslår, at stk. 1 i stedet formuleres således: "Loven omfatter det danske søterritorium, herunder kystvande og fjorde inden for basislinjen", og at stk. 2 udgår af lovforslaget.

Miljøministeriet præciserer, at bestemmelsen omfatter 2 elementer:

- 1. en geografisk dimension, som fremgår af stk. 1, nemlig hele det danske havområde fra normal daglige vandstandslinje og ud til grænserne for de økonomiske zoner, og*
- 2. en reguleringsmæssig dimension, som fremgår af stk. 2, hvor det, i overensstemmelse med direktivets art. 3.1b, fastslås, at loven ikke dækker de forhold i kystvandene (jf. vandrammedirektivets definition) som reguleres af vandrammedirektivet.*

Bestemmelsen i stk. 2 skal sikre, at der ikke sker dobbeltregulering i de områder, hvor havstrategidirektivet virker sammen med vandrammedirektivet.

De fremsatte bemærkninger har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Til § 3 (nu § 4) havstrategier

Økonomi- og Erhvervsministeriet anmoder om, at det tydeliggøres i loven/bemærkningerne, at udarbejdelsen af havstrategier, der påvirker andre ministeriers ressort, sker efter aftale eller i samarbejde med den pågældende minister.

Miljøministeriet har imødekommet synspunktet ved at supplere lovforslagets § 3 (nu § 4) med en formulering, svarende til § 37, stk. 3 i miljømålsloven, om at miljøministeren udarbejder havstrategierne "efter forudgående drøftelse med berørte statslige myndigheder".

Til § 5 (nu § 6), basisanalyser

Greenpeace foreslår, at loven kommer til at indeholde flere detaljer om indholdet i basisanalyserne, herunder inddragelse af aspekter af kystvande og overgangsvande (jf. vandrammedirektivet).

Miljøministeriet finder, at detaljerne om indholdet i basisanalyserne i tilstrækkelig grad fremgår af lovens bilag, som indholdsmæssigt er identiske med direktivets bilag. Ministeriet henviser i øvrigt til, at det af bemærkningerne til § 5 (nu § 6) fremgår, at basisanalyserne skal trække på de basisanalyser, der er udarbejdet i henhold til miljømålslovens bestemmelser som grundlag for vand- og Natura 2000 planlægningen.

De fremsatte bemærkninger har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Landbrug & Fødevarer finder det vigtigt, at der i den økonomiske og sociale analyse (§ 5, stk. 3 (nu § 6, stk. 3)) indgår eventuelle miljøgevinster og konsekvenser for beskæftigelse og erhvervs- og samfundsøkonomi.

Danmarks Vindmølleforening finder tilsvarende, at analyserne bør inddrage de store samfundsøkonomiske, erhvervsmæssige og også klima- og energipolitiske gevinster, der er forbundet med opførelsen af havvindmøller.

Danske Havne lægger stor vægt på, at der i forbindelse med basisanalyserne bliver udarbejdet samfundsøkonomiske analyser, hvor en evt. miljøgevinst sættes i relation til de økonomiske konsekvenser ved at ændre adfærd herunder transportmønstre, og at analyserne også tager højde for omkostningerne for den enkelte havn.

Kommunernes Landsforening udtrykker et synspunkt, der er identisk med synspunktet fra Danske Havne.

Miljøministeriet har noteret sig synspunkterne.

De fremsatte bemærkninger har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Til § 6 (nu § 7), beskrivelse af god miljøtilstand

Greenpeace mener, at det bør præciseres i loven, at miljømålene skal tage hensyn til de trusler, der fremgår af lovforslagets bilag 2 (nu bilag 1) og god miljøtilstand sættes i overensstemmelse med de kvalitative deskriptorer i bilag 3 (nu bilag 2).

Miljøministeriet finder, at lovens formulering er klar og præcis og i overensstemmelse med direktivet.

De fremsatte bemærkninger har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Til § 7 (nu § 8), fastsættelse af miljømål

Greenpeace finder, at der burde være en henvisning i § 7 (nu § 8) til de kvalitative deskriptorer i bilag 3 (nu bilag 2).

Miljøministeriet har i bemærkninger til lovforslaget præciseret, at målsætningerne fastlægges bl.a. på grundlag af bilag 3 (nu bilag 2) om de kvalitative deskriptorer.

Landbrug og Fødevarer opfordrer til, at miljømålene for Danmark og de danske farvande sættes på samme niveau som i de øvrige medlemslande.

Miljøministeriet har noteret sig synspunktet. Der henvises i øvrigt til lovforslagets formuleringer om koordination af mål og indsatser mellem landene.

De fremsatte bemærkninger har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Til § 8 (nu § 9), overvågningsprogrammer

Greenpeace kritiserer, at kravet i direktivets art. 11 om at overvågningsprogrammerne skal være kompatible og følge de retningslinjer, som fastsættes af EU, ikke fremgår af loven.

Miljøministeriet henviser til at EU-regler vil sikre, at programmerne i fornødent omfang bliver kompatible.

De fremsatte bemærkninger har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Til § 9 (nu § 10), indsatsprogrammer

Greenpeace foreslår, at loven kommer til at indeholde flere detaljer om indholdet i indsatsprogrammerne, herunder inddragelse af aspekter af kystvande og overgangsvande (jf. vandrammedirektivet).

Miljøministeriet finder, at detaljerne om indholdet i indsatsprogrammerne i tilstrækkelig grad fremgår af lovens bilag, som indholdsmæssigt er identiske med direktivets bilag.

Ministeriet har dog delvis imødekommet synspunktet ved i bemærkningerne til lovforslaget, at præciser, at indsatsprogrammerne skal supplere de foranstaltninger, der er fastlagt i fx vand- og Natura 2000-planerne.

Til § 9, stk. 2 (nu § 10, stk. 2), geografiske beskyttelsesforanstaltninger

Danmarks Naturfredningsforening finder, bl.a. med henvisning til direktivets præambel 18, at Natura 2000 netværket af beskyttede områder ikke kan udgøre det eneste element i den danske udpegning af et geografisk netværk af beskyttede områder, men at der skal suppleres med yderligere udpegninger, fx at områder med naturtyper, der ikke er omfattet af habitatdirektivet og områder der binder Natura 2000 områderne sammen i større enheder.

Miljøministeriet henviser til bemærkningerne til lovforslaget, hvoraf det fremgår, at det først og fremmest er Natura 2000 netværket, som fra dansk side vil indgå i indsatsprogrammerne som geografiske beskyttelsesforanstaltninger. Det er endvidere tilkendegivet, at der i forbindelse med udarbejdelse af programmerne vil blive taget stilling til, om der er behov for andre typer beskyttelsesområder og foranstaltninger. Det er Miljøministeriets vurdering, at dette opfylder direktivets krav.

De fremsatte bemærkninger har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Landbrug og Fødevarer foreslår, at der i § 9 (nu § 10) indsættes en formulering om, at indsatser sker på baggrund af cost-benefitanalyser.

Miljøministeriet har imødekommet synspunktet ved at supplere lovforslagets § 9 således, at den afspejler formuleringen i direktivets art. 13.3 om, at medlemslandene ved udarbejdelse af indsatsprogrammerne "tager behørigt hensyn til princippet om bæredygtig udvikling og navnlig til de sociale og økonomiske konsekvenser af de påtænkte foranstaltninger."

Til § 10 (nu § 11), undtagelser

Greenpeace finder, at undtagelsesbestemmelsen er mere vidtgående formuleret, end det fremgår af direktivet, idet der mangler et "i alle henseender" i formuleringen i stk. 1.

Miljøministeriet har imødekommet synspunktet ved at indsætte de manglende ord i formuleringen i § 10, stk. 1 (nu § 11, stk. 1), første linje, som herefter formuleres således: "Kan miljømålene eller god miljøtilstand ikke opnås i alle henseender ved foranstaltninger fastlagt .... "

Danish Operators finder, at de væsentlige samfundsinteresser, som er forbundet med olie- og gasudvinding, bør medføre, at disse aktiviteter er omfattet af undtagelserne i § 10, stk. 1 (nu § 11, stk. 1).

Miljøministeriet har noteret sig synspunktet. Det bemærkes, at det ifølge den arbejdsproces, som er fastlagt i lovforslaget og i direktivet, ikke er muligt på nuværende tidspunkt at tage konkret stilling til anvendelse af undtagelsesbestemmelserne i relation til enkelte aktiviteter på havet. Det er imidlertid ministeriets generelle opfattelse, at der skal tages stilling til omfanget og placeringen af de forskellige menneskelige aktiviteter på havet i selve havstrategierne, og at der i den forbindelse skal sikres mulighed for bæredygtig udnyttelse af havets ressourcer, herunder også udvindingen af olie- og gas. Undtagelsesbestemmelserne skal således ikke udgøre det generelle forvaltningsgrundlag, men netop kun anvendes i undtagelsessituationer. Det er endvidere udgangspunktet, at der skal foretages så få indgreb overfor eksisterende virksomheder som muligt, og at sådanne eventuelle indgreb skal ske langsigtet og med omkostningseffektive midler.

De fremsatte bemærkninger har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Landbrug og Fødevarer foreslår, at der i § 10 (nu § 11) bør indsættes en formulering om, at brug af undtagelserne skal ske på baggrund af cost-benefitanalyser.

Miljøministeriet har imødekommet synspunktet ved at supplere lovforslagets § 9 (nu § 10) (om indsatsprogrammerne) med en formulering, som afspejler direktivets art. 14.4 om, at medlemslandene "ikke ud over den indledende vurdering, der er omhandlet i art. 8 [basisanalysen], er forpligtet til at træffe specifikke foranstaltninger, hvis der ikke er nogen væsentlig risiko for havmiljøet, eller hvis omkostningerne ikke ville stå i et rimeligt forhold til risikoen for havmiljøet og forudsat, at der ikke sker nogen yderligere forringelse."

Kystdirektoratet mener, at der anlægges en for snæver fortolkning af undtagelsesmuligheden som følge af overordnede samfundsmæssige hensyn, idet der som eksempel henvises til "større" anlægsarbejder.

Miljøministeriet henviser til, at formuleringen stemmer overens med den gældende fortolkning hos EF-Domstolen, hvorefter de pågældende hensyn skal være af overordnet karakter, og at det er Kommissionen der ifølge direktivet i hvert enkelt tilfælde afgør, om den konkrete anvendelse af undtagelsesbestemmelserne er berettiget. Ministeriet peger endvidere på, at loven sigter på en forvaltning af havet ud fra havstrategierne, hvor der skal ske en afvejning af beskyttelsesinteresser og benyttelsesinteresser, og ikke primært på grundlag af undtagelsesbestemmelserne.

De fremsatte bemærkninger har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Til § 11, stk. 3 (nu § 12, stk. 3), høringsfristen

Advokatrådet forudsætter, at høringsfristen på 8 uger er fastsat under hensyn til den forventede karakter og kompleksitet af de kommende forslag.

Landbrug & Fødevarer finder, at høringsfristen på 8 uger er for kort og foreslår i stedet en høringsfrist på 12 uger.

Miljøministeriet har imødekommet synspunktet ved at ændre høringsfristen til 12 uger.

Til § 13, stk. 2 (nu § 14, stk. 2), ændring af havstrategierne

Kystdirektoratet mener ikke, at der er behov for en generel hjemmel til ministeren til at kunne ændre havstrategierne til enhver tid.

Miljøministeriet henviser til, at beslutninger om de enkelte dele af strategierne træffes på forskellige tidspunkter, typisk 2012, 2014 og 2015, og det bør derfor være muligt, at foretage visse ændringer af tidligere dele af strategierne i forbindelse med fastlæggelsen af de efterfølgende dele. Ministeriet understreger, at sådanne ændringer vil ske under hensyn til reglerne i § 3 om drøftelse med de involverede statslige myndigheder og § 11 (nu § 12) og § 12 (nu § 13) om offentliggørelse, høring mv.

De fremsatte bemærkninger har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Til § 15 (nu § 16) udformning af regler

Kystdirektoratet finder, at hjemlen bør begrænses til gennemførelse af komitéretsakter.

Miljøministeriet henviser til, at bemyndigelserne bl.a. vil blive anvendt til at gennemføre komitéretsakter, og til at formalisere aftaler om gennemførelse af de enkelte dele af havstrategierne, men at der kan vise sig behov for andre typer regler. Ministeriet mener videre, at bemyndigelserne skal ses som et led i inddragelsen af andre ministerier, via høringer mv. og af Folketinget i fastlæggelsen af forudsætningerne for arbejdet med havstrategierne.

Miljøministeriet har imødekommet synspunktet ved at udbygge bemærkningerne på dette punkt.

Til § 18 (nu § 19), klageadgangen

Danmarks Naturfredningsforening finder, at det er uklart om klageadgangen kun omfatter retlige spørgsmål, og hvis den alene omfatter retlige spørgsmål, bør den efter foreningens opfattelse udvides til også at omfatte indholdet i havstrategierne.

Kystdirektoratet mener, at det bør præciseres at klageadgangen alene omfatter retlige spørgsmål.

Miljøministeriet har i bemærkninger til lovforslaget præciseret, at klageadgangen alene omfatter processuelle spørgsmål i forbindelse med havstrategiernes tilblivelse. Ministeriet finder, at den omfattende proces, der går forud for fastlæggelsen af havstrategierne giver tilstrækkelig mulighed for at alle interesser kan blive hørt, og at der derfor ikke bør være mulighed for at påklage indholdet i havstrategierne.

Til § 22 (nu § 23), direktivets tidsfrister

Greenpeace finder, at direktivets tidsfrister bør fremgå klart af loven.

Miljøministeriet henviser til lovforslagets § 22 (nu § 23), som gengiver direktivets tidsfrister.

De fremsatte bemærkninger har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

Til lovens bilag

Energinet.dk kommenterer lovens bilag, og mener bl.a., at en række aktiviteter på havet, herunder vindmøller og råstofindvinding, kunne være præsenteret mere positivt. Energinet.dk finder desuden, at Bornholm bør placeres på sin korrekte geografiske plads i bilag 1.

Bilaget er udtaget af lovforslaget.